

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА
МЕНЕДЖМЕНТУ ІМ. Г.Е. ВЕЙНШТЕЙНА**

МАТЕРІАЛИ

VIII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

15 – 16 жовтня 2020 р.

**ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ
РОЗВИТКУ УКРАЇНИ НА
ПОЧАТКУ XXI СТОЛІТТЯ**

Одеса

УДК: 338.43:316.502(477)

Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття. Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції 15-16 жовтня 2020 р. Одеса: Одеська національна академія харчових технологій, 2020. – 280 с.

У матеріалах конференції знайшли відображення економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття. Були запропоновані шляхи вирішення найактуальніших та нагальних проблем багатьох сфер сучасного бізнесу та новітні управлінські технології в сучасних турбулентних умовах існування підприємств. В доповідях особлива увага приділялась прикладному характеру досліджень та їх впливу на поліпшення економічної ситуації в країні.

Редакційна колегія:

Агеева І.М. - к.е.н., доц., Басюркіна Н.Й. - д.е.н., доц., Купріна Н.М. - к.е.н., доц., Лагодієнко В.В. – д.е.н., проф., Немченко В.В. - д.е.н., проф., Павлов О.І. - д.е.н., проф., Рогатіна Л.П. - д.е.н., доц., Савенко І.І. - д.е.н., проф., Ніколюк О.В. – д.е.н., доц., Каламан О.Б. – к.е.н., доц., Мельник Ю.М. – д.е.н., доц.

кредиторської заборгованості та своєчасного сплачування податків та інших платежів до бюджету.

Для діючого підприємства реально не існує початкової й кінцевої точки руху грошових потоків. Продукція продається або за готівку, або в кредит (можливе й її накопичення на складі). Продаж у кредит зумовлює дебіторську заборгованість, яка в кінцевому підсумку інкасується, перетворюючись у готівку чи в кошти на розрахунковому рахунку. Кінцевим результатом руху коштів підприємства є прибуток (збиток). Розмір коштів підприємства у порівнянні з його витратами й боргами й визначає його фінансову стійкість [5].

З метою забезпечення фінансово-економічної стабільності підприємств харчової промисловості важливим чинником стає розподіл прибуткових коштів за двома напрямками: сплата податків й інших видів обов'язкових відрахувань у державний і місцевий бюджети; залишки прибутку використовуються на потреби підприємства. Прибуток, який залишився для потреб підприємства, розподіляється таким чином: капітальні видатки, підвищення обсягу власних обігових коштів, матеріальне стимулювання працівників, соціальні проекти тощо. Аналіз прибутку для визначення його значення у забезпеченні фінансово-економічної стійкості харчового підприємства передбачає дослідження факторів, що впливають на розмір прибутку.

Література

1. Еволюція маркетингових відносин. Вступ до фаху. Хмельницький національний університет. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dn.khnu.km.ua/dn/k_default.aspx?M=k1053&T=2_2&lng=1&st=0
2. Технологія проведення моніторингових досліджень (Із досвіду роботи). Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2013. 85 с. [Електронний ресурс]. (Режим доступу: <http://www.edu-postdiploma.kharkov.ua>.)
3. Тарасенко Н.В. Економічний аналіз діяльності промислового підприємства. - 2-ге вид. Київ: Алерта, 2003. 485 с.
4. Погріщук Б.В., Марченко О.І. Планування і контроль на підприємстві. Підручник. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://pidruchniki.com/92363/finans/naukova_organizatsiya_pratsi_vprovadzheniya_pidpriyemstvi
5. Мойсеєнко І.П., Марченко О.М. Управління фінансовоекономічною безпекою підприємства: навч. посібник. Львів, 2011. 380 с.

СУТНІСТЬ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ВИТРАТ ПЕРІОДУ ПІДПРИЄМСТВА

Євтушевська О.О., кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку та аудиту
Галяс Т.В., магістрант кафедри обліку та аудиту
Одеська національна академія харчових технологій

У теорії та практиці економічної діяльності трактування категорії витрати не є однозначним. Це, насамперед, зумовлено використанням різних підходів

до вартісної оцінки використовуваних у процесі господарської діяльності економічних ресурсів. Витрати – категорія економічна.

Проте їх виникнення і розвиток розглядають в історичному аспекті. Витрати виникли із появою товарного виробництва і товарного обігу. Тому розкриття сутності витрат у різні часи пов'язують із типом економіки, економічним устроєм, формою власності на засоби виробництва, функціями торгівлі як галузі економіки, а також становленням і розвитком економічної думки.

Різний характер витрат, правильне розуміння їх призначення, економічної ролі у виробництві визначають необхідність науково-обґрунтованої класифікації витрат на виробництво.

Відповідно до законодавства України, під витратами розуміють зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу. Оцінка та контроль виробничої діяльності підприємства тісно пов'язані з аналізом витрат на виробництво продукції, робіт, послуг як і загалом, так і за окремими видами. Згідно з основними положеннями про склад витрат на виробництво, собівартість продукції (робіт, послуг) підприємства формується з витрат, пов'язаних з використанням у процесі виробництва природних ресурсів, сировини, матеріалів, палива, енергії, основних фондів, нематеріальних активів, трудових ресурсів, а також інших витрат на її виробництво.

Методологічні принципи формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства та її розкриття у фінансовій звітності визначаються Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку П(С)БО 16 «Витрати» [1].

Витрати підприємства можна класифікувати за різними ознаками. Класифікація витрат потрібна для визначення вартості продукції та відповідно для ціноутворення; для визначення собівартості продукції, тобто локальних затрат [2]. Велике значення класифікації затрат в управлінні ними і перш за все для здійснення калькуляції собівартості продукції для різних потреб управління (табл. 1).

Таблиця 1 – Класифікація витрат виробництва підприємства

Ознака класифікації	Група витрат
По відношенню до виробничого процесу	основні витрати
	накладні витрати
По відношенню до обсягів виробництва	умовно-постійні витрати
	умовно-змінні витрати
За єдністю складу	одноеlementні витрати
	комплексні витрати
За способом віднесення на собівартість окремих видів виробництва	прямі витрати
	непрямі витрати
За доцільністю	продуктивні витрати
	непродуктивні витрати
За календарним періодом	поточні витрати
	одноразові витрати
За видами витрат	витрати за економічними елементами
	витрати за статтями калькуляції

До основних відносять витрати, безпосередньо пов'язані з виробничим (технологічним) процесом виготовлення продукції (виконання робіт чи надання послуг). В будь-якому виробництві вони складають найважливішу частину витрат, досягаючи в окремих галузях 90% собівартості. Накладні витрати виникають у зв'язку з організацією, обслуговуванням виробництва і управлінням ним. Величина цих витрат залежить від структури управління підрозділами, цехами і підприємством.

За ступенем залежності від обсягів діяльності витрати поділяються на змінні і постійні.

Змінними називаються витрати, величина яких змінюється пропорційно зміні обсягу виробництва (випуску). Звідси, розмір цих витрат на кожен одиницю продукції залишається незмінним. До постійних відносять витрати, величина яких не змінюється або майже не змінюється (умовно-постійні витрати) при зміні обсягу виробництва (прикладом можуть слугувати адміністративні або загальногосподарські витрати).

За складом витрати можуть бути одноелементними або комплексними. Одноелементні витрати включають економічно однорідні витрати, які не поділяються на різні компоненти, незалежно від їх місця і цільового призначення (сировина, матеріали, паливо, енергія, заробітна плата тощо). Комплексні витрати складаються з декількох економічних елементів. Характерним прикладом статті комплексних витрат загальногосподарські витрати, в які входять практично всі економічні елементи.

Залежно від видів діяльності всі витрати можна розподілити на дві великі групи (рис. 1): витрати, що виникають в процесі звичайної діяльності, та витрати, що виникають в процесі надзвичайної діяльності.

Рис. 1 – Класифікація витрат періоду залежно від виді діяльності

В свою чергу витрати, що виникають в процесі звичайної діяльності можна розподілити на зображені на рис. 2.

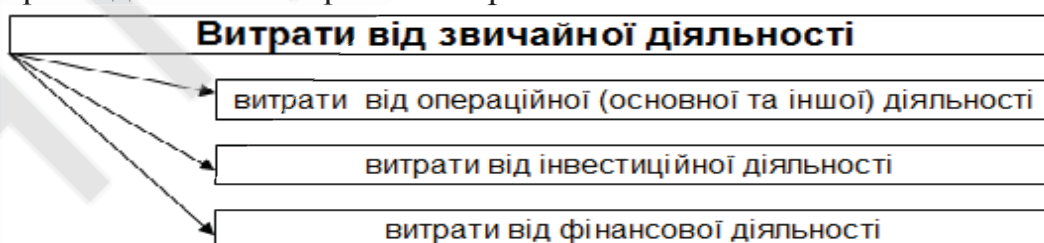

Рис. 2 – Класифікація витрат від звичайної діяльності

На рис. 3 відображено класифікацію операційних витрат за функціональним призначенням.

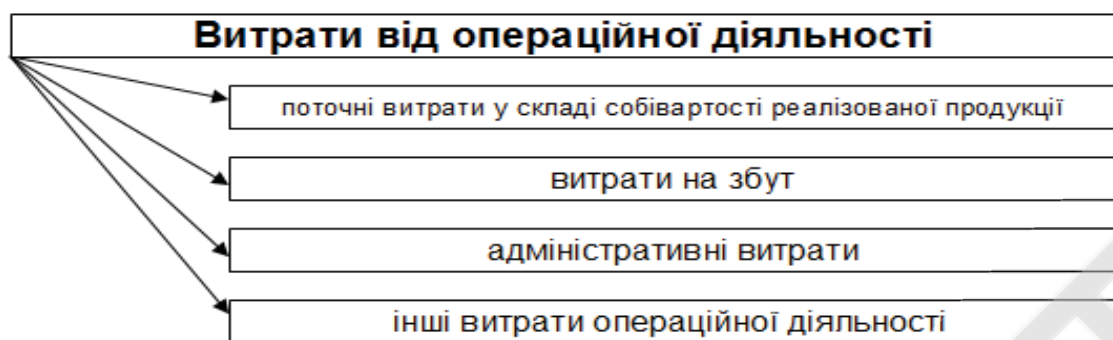

Рис. 3 – Класифікація операційних витрат за функціональним призначенням

Класифікація операційних витрат за елементами відображена на рис. 4.

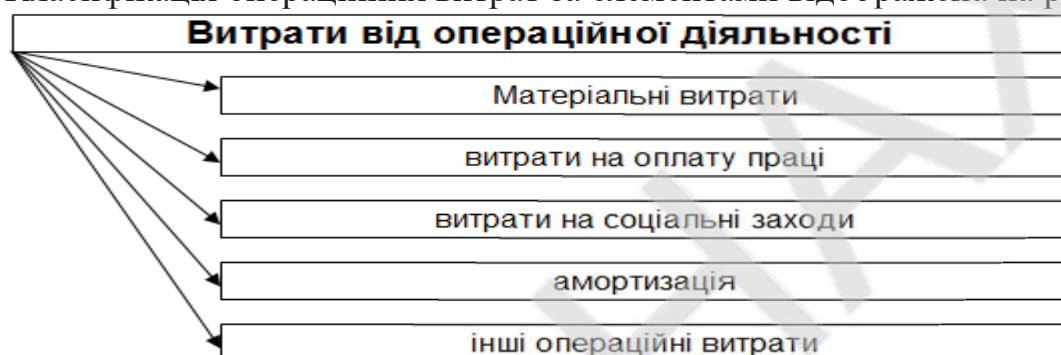

Рис. 4 – Класифікація операційних витрат за елементами

До складу елемента «Матеріальні витрати» включається вартість витрачених у виробництві (крім продукту власного виробництва): сировини й основних матеріалів; палива й енергії; будівельних матеріалів; запасних частин; тари й тарних матеріалів; допоміжних та інших матеріалів.

До складу елемента «Витрати на оплату праці» включаються заробітна плата за окладами й тарифами, премії та заохочення, компенсаційні виплати, оплата відпусток, інші витрати на оплату праці.

До складу елемента «Відрахування на соціальні заходи» включаються відрахування на оплату праці працівників єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

До складу елемента «Амортизація» включається сума нарахованої амортизації основних засобів, нематеріальних активів та інших необоротних матеріальних активів.

До складу елемента «Інші операційні витрати» включаються витрати операційної діяльності, які не увійшли до складу елементів, наведених вище, зокрема, витрати на відрядження, на послуги зв'язку, на виплату матеріальної допомоги, тощо.

Така класифікація відповідає, головним чином, податковому аспекту обліку, основним недоліком якого є його неспроможність надавати інформацію для прогнозування короткострокових управлінських рішень.

За способом включення до собівартості витрати поділяються на прямі та непрямі (рис. 5)

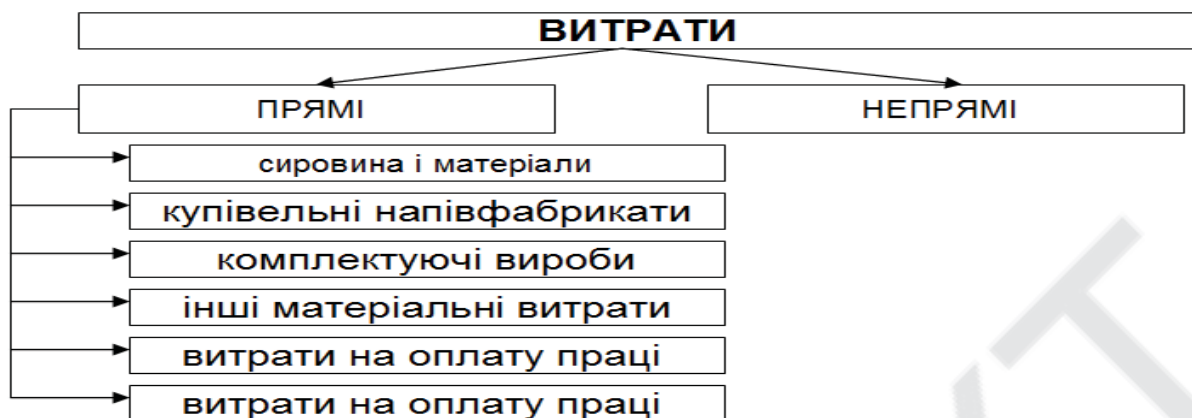

Рис. 5 – Класифікація витрат виробництва за способом включення до собівартості

До складу прямих матеріальних витрат відносяться ті, які можуть бути безпосередньо віднесені до конкретного об'єкту витрат. Непрямі витрати – це витрати на виробництво, які не можуть бути віднесені безпосередньо до конкретного об'єкта витрат економічно доцільним шляхом і тому потребують розподілу.

За доцільністю витрачання виділяють продуктивні витрати, до яких відносяться виправдані, чи доцільні для даного виробництва, витрати. Відповідно до непродуктивних відносять витрати, які утворюються з причин, що свідчать про недоліки в технології та організації виробництва (брак продукції, втрати від простоїв, оплата понадурочних робіт тощо). У випадку ідеальної організації технології виробництва і праці всі витрати повинні бути тільки продуктивними.

До поточних відносять витрати, пов'язані з виробництвом і реалізацією продукції даного періоду. Це, як правило основна частина витрат на виробництво. Одноразовими є витрати, пов'язані з підготовкою виробництва (впровадження нової продукції, її суттєва модернізація), резервуванням витрат на оплату відпусток і виплату одночасної винагороди за вислугу років тощо. Важливим є також поділ витрат на контрольовані і неконтрольовані.

Зокрема, контрольовані витрати – це витрати, які менеджер може безпосередньо контролювати або чинити на них значний вплив. Наприклад, контроль використання матеріалів та зарплати начальником цеху.

Відповідно, неконтрольовані витрати – це витрати, які менеджер не може контролювати або впливати на них (амортизація обладнання).

Така їх класифікація використовується при організації обліку по центрах відповідальності.

Література

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 "Витрати", затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р., № 318 (Редакція від 09.08.2013) [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00> (дата звернення: 27.07.2020).

2. Гудзь Н. В. Бухгалтерський облік. 2-е вид., перероб, і доп.: Навч. посіб. / Н. В. Гудзь, П. Н. Денчук, Р. В. Романів. – К. : «Центр учбової літератури», 2016. -424 с.

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ АГРОПРОДОВОЛЬЧИМИ ТОВАРАМИ

Антонюк П.О., к.е.н.,с.н.с., інституту проблем ринку економ. еколог. досліджень НАН України, Антонюк О.П. кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку та аудиту, Головаченко Л.М., асистент кафедри обліку та аудиту, Баранюк Х.О. асистент кафедри обліку та аудиту

Значну частину в експорті товарів складає агропродовольча продукція. Це чи не єдиний вид товарів, експорт яких систематично зростає. Якщо в 2019 році загальний товарний експорт з України склав 50,1 млрд. дол. або 80,3% до рівня передкризового 2013р., то експорт агропродовольчої продукції за цей період збільшився з 16930 млн. дол. до 22143млн. дол., або на 130,8%, а її частка в загальному експорті зросла з 27,2% до 44,2%. Агропродовольча продукція стає головним експортним товаром України. Важливість експорту агропродовольчої продукції, його зростання посилюється позитивним сальдо по цій групі товарів, яке незважаючи на спад в експорті в 2014-2015рр., постійно зростає (млн. дол.): 2013р.- 8891; 2014р.-10610; 2015р.-11079; 2016р.-11394; 2017р.-13456; 2018р.- 13557; 2019р.-16407(табл.1).

Таблиця 1 **Баланс та структура зовнішньої торгівлі агропродовольчими товарами (х)**

Розділ продукції відповідно до УКТЗД	2017рік			2018рік			2019рік		
	Експорт	Імпорт	Сальдо	Експорт	Імпорт	Сальдо	Експорт	Імпорт	Сальдо
I. Живі тварини і продукти тваринного походження, млн. дол.	1109	731	378	1211	918	293	1277	1071	206
%	6,3	17,0	2,8	6,5	18,2	2,2	5,8	18,7	1,2
II. Продукти рослинного походження млн. дол.	9216	1368	7848	9886	1529	8357	12914	1795	11119
%	51,9	31,8	58,3	53,1	30,2	61,6	58,3	31,3	67,8
III. Жири та олії рослинного та тваринного походження млн. дол.	4605	267	4338	4496	267	4229	4732	253	4479
%	25,9	6,2	32,3	24,2	5,3	31,2	21,4	4,4	27,3
IV. Готові харчові продукти млн. дол.	2827	1935	892	3019	2341	678	3220	2617	603
%	15,9	45,0	6,6	16,2	46,3	5,0	14,5	45,6	3,7
Всього:	17757	4301	13456	18612	5055	13557	22143	5736	16407
	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

ЗА НАЦІОНАЛЬНИМИ ТА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ

Купріна Н.М., к.е.н., доцент, Пчелянська Г.Б., ст. викладач, Мамаєва П.П., магістр, ОНАХТ, м. Одеса

88	РОЛЬ ІНВЕСТИЦІЙ В СТАНОВЛЕННІ І РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ	244
	Немченко В.В., д.е.н., проф., Румянцев І.В., аспірант ОНАХТ, м. Одеса	
89	ПРИНЦИПИ, ЗАВДАННЯ, ПЛАНУВАННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ КОНТРОЛЮ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ХАРЧОВИХ ПІДПРИЄМСТВ	246
	Іванченкова Л.В., д.е.н., професор, ОНАХТ, м. Одеса; Іванченков В.С., к.е.н., директор з економіки ТОВ «Чорноморська іграшка», м. Одеса	
90	Сутність та класифікація витрат періоду підприємства	251
	Євтушевська О.О., к.е.н., доцент, Галяс Т.В., магістрант, ОНАХТ, м. Одеса	
91	СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ АГРОПРОДОВОЛЬЧИМИ ТОВАРАМИ	256
	Антонюк П.О., к.е.н., с.н.с., ІПРЕЕД НАН України, Антонюк О.П., к.е.н., доцент, Головаченко Л.М., асистент, Баранюк Х.О. асистент, ОНАХТ, м. Одеса	
92	ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК	259
	Васьковська К.О., к.е.н., доцент, Шелега М.В., студентка, ОНАХТ, м. Одеса	
93	ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	261
	Мельник Ю.М., д.е.н., доцент, Дорошенко А.В., магістрант, ОНАХТ, м. Одеса	
94	СТАТИСТИКА ЦІНОУТВОРЕННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ	264
	Ощепков О.П., к.е.н., доцент, Магденко С.О., ст. викладач, ОНАХТ, м. Одеса	
95	СПРОЩЕНА СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ ЯК ОДИН ІЗ МЕХАНІЗМІВ ПОЛЕГШЕННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	266
	Стасюкова К.В., к.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	
96	ДОСЛІДЖЕННЯ ПОКАЗНИКІВ ЯКІСНОГО СТАНУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ	268
	Ступницька Т.М., к.е.н., доцент, Орел А.С., магістр, ОНАХТ, м. Одеса	
97	ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОЇ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ	271
	Тарасова О.В., к.е.н., доцент, Малиновська О.В., магістр, ОНАХТ, м. Одеса	